

Молодий Вчений

ІД 2304-58

СПЕЦВИПУСК

ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ
КІЇВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Б. ГРІНЧЕНКА

Кіївський університет
імені Бориса Грінченка

3.2

(43.2)
2017

ISSN (Print): 2304-5809
ISSN (Online): 2313-2167

Науковий журнал
«Молодий вчений»

№ 3.2 (43.2) березень, 2017 р.

Члени редакційної колегії журналу:

Arkadiusz Adamczyk – professor, dr hab. in humanities (Poland)
Janusz Wielki – professor, dr hab. in economics, engineer (Poland)
Inessa Sytnik – professor, dr hab. in economics (Poland)
Базалій Валерій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Балашова Галина Станіславівна – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Вікторова Інна Анатоліївна – доктор медичних наук (Росія)
Глущенко Олеся Анатоліївна – доктор філологічних наук (Росія)
Грищенко Дмитро Сергійович – кандидат технічних наук (Україна)
Дмитрієв Олександр Миколайович – кандидат історичних наук (Україна)
Змерзлий Борис Володимирович – доктор історичних наук (Україна)
Іртищева Інна Олександровна – доктор економічних наук (Україна)
Коковіхін Сергій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лавриненко Юрій Олександрович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лебедєва Надія Анатоліївна – доктор філософії в галузі культурології (Україна)
Марусенка Ірина Михайлівна – доктор медичних наук (Росія)
Морозенко Дмитро Володимирович – доктор ветеринарних наук (Україна)
Наумкіна Світлана Михайлівна – доктор політичних наук (Україна)
Нетюхайло Лілія Григорівна – доктор медичних наук (Україна)
Пекліна Галина Петрівна – доктор медичних наук (Україна)
Писаренко Павло Володимирович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Романенкова Юлія Вікторівна – доктор мистецтвознавства (Україна)
Севостьянова Наталія Іларіонівна – кандидат юридичних наук (Україна)
Стратонов Василь Миколайович – доктор юридичних наук (Україна)
Шаванов Сергій Валентинович – кандидат психологічних наук (Україна)
Шайко-Шайковський Олександр Геннадійович – доктор технічних наук (Україна)
Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук (Україна)
Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук (Україна)
Швецьова Вікторія Михайлівна – кандидат філологічних наук (Росія)
Шепель Юрій Олександрович – доктор філологічних наук (Україна)
Шерман Михайло Ісаакович – доктор педагогічних наук (Україна)
Шипота Галина Євгенівна – кандидат педагогічних наук (Україна)
Яковлев Денис Вікторович – доктор політичних наук (Україна)
Яригіна Ірина Зотовна – доктор економічних наук (Росія)

Повний бібліографічний опис всіх статей журналу представлено у:

*Національній бібліотеці України імені В.В. Вернадського,
Науковій електронній бібліотеці Elibrary.ru, Polish Scholarly Bibliography*

*Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
РИНЦ, ScholarGoogle, OAJC, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus.
Index Copernicus (ICTM Value): 4.11 (2013); 5.77 (2014); 43.69 (2015)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 18987-77777Р від 05.06.2012 р.,
видане Державною реєстраційною службою України.*

Відповідальність за зміст, добір та викладення фактів у статтях несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих в журналі, дозволено тільки зі згоди автора та редакції журналу.

ЗМІСТ**Беленька Г.В.**

Підготовка фахівців
для дошкільної галузі: стратегія змін. 1

Мельник Н.І.

Аналіз сучасних досліджень
з питань професійної підготовки
дошкільних педагогів
у європейському освітньому просторі 4

Волинець К.І.

Історичні домінанти виховання
підростаючого покоління в українців. 10

Волинець Ю.О.

Навчання на засадах дослідження
як запит соціуму і ознака сучасності
професійної підготовки педагога. 14

Коваленко О.В.

Вимоги суспільства до особистості
вихователя дітей дошкільного віку. 18

Ліннік О.О.

Формування суб'єктної позиції
майбутнього педагога. 24

Машовець М.А.

Лідерство-служіння як професійна
комpetентність дошкільного педагога. 29

Половіна О.А.

Ранній розвиток дитини
у контексті потреб соціуму
та батьківських амбіцій. 36

Стаєнна О.О.

Підготовка майбутніх педагогів
до громадянського виховання
дітей дошкільного віку. 41

Стаднік Н.В.

Формування відповідальності
у майбутніх педагогів дошкільної
освіти у позааудиторній діяльності. 45

Козлітін Д.О., Матюшенко І.І.

Медіа середовища сучасного
дошкільника та роль
майбутнього педагога у ньому. 49

Ліннік О.О., Барна Х.В.

Дитяча субкультура
у світі дорослих цінностей. 53

Літіченко О.Д.

Трудове виховання дітей
дошкільного віку на сторінках
педагогічних журналів. 58

Данієлян Анаїт

Навчальна праця як засіб
формування у майбутніх педагогів
цінісного ставлення до професії. 62

Кондратюк С.Г.

Шляхи розвитку мовленнєвої
компетентності майбутнього
працівника сфери дошкільної освіти. 66

Товкач І.Є.

Майбутнім педагогам про індивідуальні
особливості пізнавальної активності
старших дошкільників
в мовленнєвій діяльності. 71

Карнаухова А.В.

Формування читацької культури
сучасного вихователя. 76

Гарашенко Л.В.

Забезпечення здоров'язбережувального
характеру фізичного виховання дітей
дошкільного віку: пошук механізмів. 80

Ярич О.Я.

Довільність як головна характеристика
формування вольової поведінки
дитини дошкільного віку. 84

Іваненко О.А.

Ефективні умови активізації
художньо-творчого розвитку дітей
дошкільного віку в процесі
музичних занять. 89

Годота Н.М.

Ознайомлення з простором та часом
як передумова розвитку творчості
в дошкільному дитинстві. 93

Новоселецька І.Е.

Вплив мистецтва на розвиток
художньо-творчих здібностей
дітей п'ятого року життя в початкових
мистецьких навчальних закладах. 98

Вертугіна В.М.

Інклузивна освіта дітей
дошкільного віку. 102

Мальцева Т.Ю.

Педагогічні умови впровадження
інклузивних практик в діяльність
дошкільних навчальних закладів. 106

Рейпольська О.Д.

Співпраця кафедри дошкільної освіти
і лабораторії дошкільної освіти
і виховання щодо забезпечення
науково-дослідницької діяльності. 111

CONTENTS

Bielienka H.V.	Danielian A.Ya.
Profesional training of preschool teachers: strategy of changes 1	Educational work as a source of future teachers value attitude formation to the profession 62
Melnik N.I.	Kondratiuk S.G.
The analysis of contemporary research on preschool teachers profesional education in European demention 4	Ways to improve of speech competence of workers in preschool education 66
Volynets K.I.	Tovkach I.Ye.
Historical dominants of ukrainian young generation upbringing 10	To future teachers about individual features of cognitive activity of preschoolers' in speech activity 71
Volynets Y.A.	Karnaukhova A.V.
Research based learning as a society request and a feature of modern professional teacher training 14	Formation reading culture modern mentor 76
Kovalenko O.V.	Harashchenko L.V.
Society requirements for preschool children teacher's personality 18	Supporting of keeping health character of physical education in preschool children 80
Linnik E.O.	Yarych O.Ya.
The gradual formation of a subject position of the future teacher 24	Arbitrariness as the main characteristics of the formation of volitional behavior of the child of preschool age 84
Mashovets M.A.	Ivanenko E.A.
Carrying lidership as preschool teacher's professional competence 29	Efficient conditions for activation of artistic and creative development of children of preschool age in the process of music lessons 89
Polovina E.A.	Holota N.M.
Early childhood development in the context of society requirements and parents' ambitions 36	Acquaintance with space and time as a background for creativity development in preschool childhood 93
Staenna O.O.	Novoseletska I.E.
Preparation of future teacher to civil education of preschool age children 41	The influence of art on the artistic and creative development of children 5-year life in elementary artistic educational establishments 98
Stadnik N.V.	Vertuhina V.N.
The formation of the responsibility of future teachers of preschool education in extracurricular activities 45	Preschool children inclusive education 102
Kozlitin D.O., Matiushchenko I.I.	Maltseva T.Yu.
Modern preschool children media environment and the future teacher's role in it 49	Pedagogical conditions of implementing inclusive education practices in pre-scools 106
Linnik E.O., Barna H.V.	Reypolskaya O.D.
Children's subculture in the adult world of values 53	Cooperation of the department of preschool education and laboratory pre-school education and training for the research activity 111
Litichenko O.D.	
Education through work of preschool children in pedagogical press 58	

ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Лінник О.О.

Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті надано визначення суб'єктності та суб'єктої позиції майбутнього педагога, названо особистісні та професійні якості, що утворюють зміст його суб'єктності. Обґрунтовано положення про необхідність забезпечення індивідуальної траекторії розвитку для кожного студента для формування його суб'єктної позиції, що відбувається у кілька етапів: автономна дія; об'єкт взаємодії; суб'єкт суб'єкт-об'єктної взаємодії; суб'єкт суб'єкт-суб'єктної взаємодії; організатор суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Провідна діяльність утворює контекст для розвитку суб'єктої позиції: на першому етапі – спілкування, на другому – навчання, на третьому-четвертому – навчально-пізнавальна діяльність; на п'ятому – професійна діяльність. Індивідуальну траекторію розвитку забезпечує надання студентам права вибору в усіх видах діяльності на всіх етапах становлення суб'єктої позиції.

Ключові слова: суб'єкт, суб'єктність, суб'єктна позиція, майбутній педагог, індивідуальна траекторія розвитку, вибір, відповідальність.

Постановка проблеми. Нові освітні тенденції в Україні вимагають зміни педагогічного мислення, свідомості та рольової позиції педагога. Найважливішим завданням вихователя в контексті сучасних освітніх реформ є педагогічна фасилітація (підтримка, супровід), що полягає у спрямуванні інформаційних потоків, виявленні розмаїття дитячих думок, звернення до особистісного досвіду дітей, підтримка їхньої активності, взаємозбагачення досвіду, полегшення сприйняття та засвоєння, заохочення творчості. Оскільки головною умовою реалізації педагогіки співпраці в освітній практиці є особистість учителя, а конкретніше – його суб'єктність, на сьогоднішній день надзвичайно актуальним є проблема формування суб'єктої позиції майбутніх та молодих педагогів (Г. Аксюонова, А. Бистрюкова, Ф. Блієва, Л. Кузнецова, А. Лебедев, Н. Проніна, Є. Руденко, Н. Терпугова та ін.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У трактуванні поняття суб'єктої позиції можна виокремити кілька загальних тенденцій: свідома форма буття; системна якість особистості, що поєднує такі якості, як свобода, самостійність, відповідальність, ініціативність, творчість, оригінальність, активність, відповідальність; здатність до саморозвитку; взаємоз'язок різних якостей та процесів. Необхідність визначення та наповнення змістового аспекту суб'єктності як особистісної якості змусило відатися до емпіричного дослідження, у якому було оцінено наявність суб'єктних якостей, сформульованих дослідниками (І. Бехом, Н. Гавриш, О. Гогoberіде, І. Зубковою, Є. Ісаєвим, С. Мартиненко, Л. Мітіною, О. Пехотою, О. Савченко, В. Сластионіним, В. Слободчиковим, О. Сущенко, Н. Ткачовою, М. Федоренко) у педагогів, які реалізують гуманістичні освітні технології.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри численні дослідження проблеми становлення суб'єктності майбутнього педагога, залишаються невизначеними етапи формування суб'єктої позиції, не досліджувався також взаємоз'язок між процесом становлення суб'єктності студента та можливістю вибору ним індивідуальної траекторії розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення етапів формування суб'єктної по-

зиції майбутнього педагога в процесі навчання у ВНЗ та доведення залежності цього процесу від свободи вибору траекторії розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У статті будемо послуговуватись авторським визначенням суб'єктності, а саме: усвідомлення людиною себе суб'єктом діяльності та стосунків, у яких відбувається самовдосконалення особистості, яке уможливлюється завдяки наявності таких якостей, як відповідальність, ініціативність, активність, здатність до прийняття самостійних рішень [7; 8]. Суб'єктна позиція є проекцією суб'єктності в діяльності, спілкуванні та стосунках, у які вступає особистість.

Відтак, особистісні якості є змістовим аспектом суб'єктої позиції, соціальна суб'єктна позиція виявляється в стосунках з оточуючими, діяльнісні характеристики суб'єктної позиції виявляються у взаємодії. З огляду на розглянуті підходи та розуміння поняття «суб'єкт», «суб'єктність», наданих нами вище, визначимо **суб'єктну позицію майбутнього педагога** як особистісно значущу систему ціннісних ставлень, стійких переконань, теоретичних знань і практичного досвіду, що дозволяє виробити власні способи навчальної та професійної діяльності.

Згідно з проведеним експертним оцінюванням (86 осіб) такими особистісними якостями стали: активність, відповідальність, самостійність (особистісні); здатність до рефлексивної діяльності, інноваційна відкритість, ціннісне ставлення до взаємодії, прагнення до здобуття нових знань, ціннісне ставлення до самовдосконалення (професійні).

Очевидно, що особистісними якостями студент може оволодіти без спеціальної підготовки у ВНЗ, тоді як професійні якості він може набути тільки в процесі навчання та педагогічних практик. Саме тому на початку навчання студент априорі не може мати необхідних якостей для організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії, проте рівень розвитку особистісних та психічних якостей може забезпечити більш високий темп проходження зазначених етапів.

Процес становлення та розвитку суб'єктої позиції, за І. Обуховою, має три фази: позиція слабкої суб'єктності, для якої є характерним пасивне сприйняття людиною умов, що склалися;

позиція помірної суб'ектності, коли людина усвідомлює ситуацію, але не намагається змінити, або не досягає в цьому успіху; позиція сильної суб'ектності, коли людина усвідомлює ситуацію з позиції власного волевиявлення та виконує дії, що змінюють обставини життя [9]. У дослідженні Г. Аксьонової визначено такі стадії формування суб'ектної позиції студента: об'ектна, об'ектно-суб'ектна, суб'ект-об'ектна та власне суб'ектна [1]. М. Годник визначив чотири фази становлення суб'ектності: об'ектна, суб'ектно-функціональна, суб'ектна, перетворювальна [4]. В основу визначення стадій покладено ставлення суб'екта до дійсності та спосіб взаємодії з об'ектом. Згідно з дослідженням О. Гогоберідзе, суб'ектна позиція у своєму становленні послідовно проходить такі етапи: орієнтація суб'ектної позиції в умовах освіти; збагачення суб'ектної позиції студента умовами освіти, тобто накопичення досвіду прийняття самостійних рішень, заснованих на особистісних смыслах та ставленнях; реалізація суб'ектної позиції студента в процесі створення нових умов своєї освіти, у ході чого процес освіти самоорганізується студентом як процес власного особистісно-професійного становлення [2]. Є. Шиянов також визначає чотири стадії становлення суб'ектності майбутнього педагога, проте в основу закладає особистісний соціальний розвиток студента: адаптація до нових соціальних умов, становлення активної позиції студента, самоідентифікація та перетворення особистості. Відповідно, на кожній стадії провідними є різні види діяльності: спілкування, пізнання, навчання, професійна діяльність [10]. Ця ідея є дуже важливою та такою, що перетинається із нашою ідеєю про набуття суб'ектної позиції у взаємодії через переборювання ситуацій вибору в спілкуванні та навчанні.

Відповідно до проаналізованих теоретичних досліджень і розроблених вище моделей взаємопов'язаного буття та діяльності суб'екта в середовищі ВНЗ, ми виокремлюємо такі етапи формування суб'ектної позиції майбутнього педагога: 1) автономна дія; 2) об'ект взаємодії; 3) суб'ект суб'ект-об'ектної взаємодії; 4) суб'ект суб'ект-суб'ектної взаємодії; 5) організатор суб'ект-суб'ектної взаємодії. Відповідно, провідною діяльністю на першому етапі є спілкування, на другому – навчання, на третьому-чет-

вертому – навчально-пізнавальна діяльність; на п'ятому – професійна діяльність.

Діалектика розвитку позиції полягає в переважанні особистістю власних цінностей, цінностей оточуючих людей, в упорядкуванні власного світу не тільки з позиції соціальної ситуації, але й з логікою індивідуального розвитку [6, с. 15]. Об'ект-суб'ектне перетворення відбувається і на макрорівні (при проходженні різних етапів загального та професійного розвитку), і на мікрорівні (визначення людиною в різних ситуаціях свого особистісного та професійного розвитку) [5].

Узагальнюючи різні аспекти суб'ектної позиції, надамо характеристику кожного з етапів становлення суб'ектної позиції майбутнього педагога (табл. 1).

На етапі автономної дії відбувається орієнтація суб'екта в умовах навчання; позиція об'екта взаємодії дозволяє накопичувати досвід прийняття самостійних рішень; позиція суб'екта суб'ект-об'ектної взаємодії дозволяє знаходити особистісні смысли та ставлення до об'ектів взаємодії, набуття досвіду свідомого вибору та відповідальності за нього; позиція суб'екта суб'ект-суб'ектної взаємодії передбачає реалізацію набутого досвіду суб'ектності в нових умовах; останнім є етап становлення особистості як суб'екта професійної діяльності, на якому майбутній педагог виступає як організатор суб'ект-суб'ектної взаємодії.

Перехід на кожний наступний етап відбувається за умови вибору студентом шляху розвитку та відповідальності за кінцевий результат, тобто вибору індивідуальної траекторії розвитку. Індивідуальна траекторія розвитку уможливлює формування суб'ектної позиції студента. Базуючись на визначеннях О. Гогоберідзе [2, с. 216], ми розуміємо під індивідуальною траекторією варіативний, заснований на особистісних смыслах і цінностях, потребах і мотивах, шлях досягнення результатів, заданих вимогами вищої професійної освіти. Індивідуальну траекторію розвитку майбутнього педагога можна розглядати: як засіб реалізації суб'ектної позиції особистості під час отримання професійної педагогічної освіти; як можливість особистісно-діяльнісної проекції цінісного ставлення до суб'ект-суб'ектної взаємодії; як діяльнісний потенціал виявлення студентської ініціативи та відповідальності, розвитку особистісних якостей, що утворюють зміст суб'ектності.

Таблиця 1

Етапи формування суб'ектної позиції майбутнього педагога

Етап	Процесуальна характеристика	Змістова характеристика	Провідна діяльність
автономна дія	вибір суб'ектно-рольової позиції в умовах освітньо-професійного середовища ВНЗ		спілкування
об'ект взаємодії	накопичення досвіду прийняття самостійних рішень, заснованих на особистісних смыслах та ставленнях	формування особистісних якостей (відповідальності, вибірковості, автономності)	навчання
суб'ект суб'ект-об'ектної взаємодії	вибір індивідуальної траекторії навчання, створення нових умов своєї освіти	формування ініціативності, активності, самостійності смислотворчості	навчально-пізнавальна діяльність
суб'ект суб'ект-суб'ектної взаємодії	вибір траекторії власного особистісно-професійного становлення	особистісно значущі цілі діяльності, відоміння способами та засобами діяльності, виявлення самостійності в ситуаціях взаємодії	професійна діяльність
організатор суб'ект-суб'ектної взаємодії			

Свобода застосування права вибору буде свідчити про те, що особистість стає суб'єктом, тобто використовує оптимальний варіант свого розвитку в культурі та культурі у своєму розвитку [2].

К. Абульханова-Славська зазначала, що відповідальність у поєднанні з ініціативою дозволяє особистості будувати цілеспрямованість завдань, добиватися успіху, незважаючи на перешкоди. Можливість вибору в поєднанні з відповідальністю дозволяє особистості переходити на наступний рівень суб'єктної позиції.

Умовами «вирощування» відповідальності та ініціативи майбутнього педагога можуть стати:

- надання студентам можливості знаходження рішень самостійно; усвідомлення особистісної значущості розв'язуваного завдання;
- зміна форм контролю діяльності студентів до незалежності від зовнішнього контролю;
- створення ситуацій, у яких майбутній педагог відчував би потребу знайти кращий результат у межах висунутих вимог.

Наприклад, для забезпечення свободи вибору студентів у навчальному процесі ВНЗ можливе застосування таких засобів:

- надання можливості студенту знаходження рішень самостійно;
- усвідомлення особистісної значущості розв'язуваного завдання;
- зміна форм контролю діяльності до незалежності від зовнішнього контролю;
- створення ситуацій, у яких людина відчуває потребу знайти кращий результат у межах висунутих вимог.

Так, у громадському житті студентам першого курсу варто надавати такі ситуації вибору:

- вибір рольової позиції у групі;
- вибір студентського активу групи;
- вибір виду громадянської діяльності;
- вибір способів презентації результатів роботи в громадській діяльності.

Особливу роль для формування відповідальності відіграють способи організації роботи. Наприклад, під час розподілу ролей у групі (скажімо, доповідача, який буде репрезентувати результати роботи групи) можна спостерігати різні способи поводження студентів залежно від організації праці. Якщо людину ставити перед фактом: «Ти будеш доповідачем», вона вимушено приймає ці обов'язки. Якщо група незадоволена презентацією, доповідача зазначає: «Як зміг, так і доповів. Не треба було мене призначати». Інша ситуація, коли студент робить свідомий вибір, наприклад, завдання ставиться так: «Нам потрібен доповідач. Хто може змістово та яскраво представити працю групи?». Хтось із членів групи відповідає: «Думаю, я зможу». Тим самим він бере самостійно на себе відповідальність і до виконання завдання підходить більш старанно.

Створення ситуації вибору в навчальній та науковій діяльності може бути реалізовано за такими напрямами:

- вибір варіативних курсів,
- вибір рівня самостійної роботи,
- вибір напряму наукової роботи.

Наприклад, в організації самостійної роботи студента може бути передбачено три рівні складності: репродуктивний, конструктивний та

дослідницький, які оцінюються диференційовано. Наведемо в якості прикладу три рівні самостійної роботи під час вивчення дисципліни «Основи науково-педагогічних досліджень». На репродуктивному рівні складності студентам пропонується визначити ключові поняття в проблемі дослідження, надати їм визначення, скласти план дослідження, на другому – конструктивному – необхідно дібрати список літературних джерел з проблеми, обґрунтувати актуальність проблеми, ступінь її дослідження, сформулювати об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу дослідження. Третій рівень складності (дослідницький) передбачає виконання навчально-дослідного проекту із проблемами, що включає проведення емпіричного дослідження, інтерпретацію його результатів та розробку моделі, яка відбиває засоби рішення проблеми. Відповідно, оцінювання різних завдань також здійснюється диференційовано: репродуктивний рівень – максимальна оцінка D, конструктивний рівень – максимальна оцінка В, дослідницький рівень – максимальна оцінка А (за шкалою ЕСТС). Диференційована система завдань та їх оцінювання дозволяла не тільки зробити вибір, а й повністю відчути відповідальність за такий крок, оскільки студент сам визначав свій рівень та подальшу траєкторію розвитку.

На акмеологічному етапі підготовки вибір студента пов'язаний із:

- вибором місця педагогічної практики,
- вибором проблеми дослідження,
- вибором педагогічних технологій для організації професійної діяльності,
- вибором стилю педагогічного спілкування та рівня організації взаємодії з дітьми.

Для прийняття відповідальних рішень необхідно мати досвід здійснення вибору та відповідальності за нього, що досягається завдяки попереднім етапам підготовки.

Організація варіативності освітнього середовища ВНЗ, на нашу думку має бути підпорядкована таким правилам:

- навчальним планом підготовки майбутнього педагога мають бути передбачені варіативні курси за вибором;
- доцільним є забезпечення різномірнівневих завдань під час розробки робочих програм навчальних дисциплін;
- студентам доцільно надавати можливість вибору способів самореалізації у громадській, навчальній, науковій та професійній діяльності;
- під час організації групової роботи необхідно довірити розподіл ролей самим учасникам взаємодії.

Висновки і пропозиції. У якості висновків заємствуємо, що проведена нами експериментальна робота дозволяє свідчити про те, що суб'єктна позиція майбутнього педагога проходить кілька етапів у своєму становленні: від автономної позиції до позиції організатора суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Становленню суб'єктної позиції студента сприяє побудова індивідуальної траєкторії розвитку, що уможливлюється завдяки наданню йому права вибору у громадській, навчальній, науковій та професійній діяльності. Про наявність суб'єктної позиції у майбутнього педагога свідчить наявність таких особистісних та професійних якостей: активність, відповідальність, са-

мостійність; здатність до рефлексивної діяльності, інноваційна відкритість, ціннісне ставлення до взаємодії, прагнення до здобуття нових знань, ціннісне ставлення до самовдосконалення.

У подальших дослідженнях плануємо розробити технологію побудови карт індивідуального професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах навчання у ВНЗ.

Список літератури:

1. Аксенова Г. И. Формирование субъектной позиции учителя в процессе профессиональной подготовки: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01, 19.00.07 / Аксенова Галина Ивановна. – М., 1998. – 411 с.
2. Гогоберидзе А. Г. Теоретические основы развития субъектной позиции студента в условиях высшего профессионально-педагогического образования: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Гогоберидзе Александра Гигиниана. – СПб., 2002. – 535 с.
3. Гоголева И. И. Становление субъектной позиции будущего учителя в условиях инновационной деятельности педагогического колледжа: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Гоголева Ирина Ивановна. – Комсомольск-на-Амуре, 2003. – 207 с.
4. Годник С. М. О методе концептуального моделирования вузовского педагогического процесса (на основе объективно-субъектного преобразования личности) / С. М. Годник // Вестн. ВГУ. Проблемы высшего образования. – 2009. – № 1. – С. 49–59.
5. Годник С. М. Развитие субъектного потенциала личности – реальный гуманизм педагогической деятельности / С. М. Годник // Факторы и условия становления школьника и студента в качестве субъекта образовательного процесса: сб. ст. / под ред. С. М. Годника, В. И. Хлоповских. – Воронеж: ВГУ, ВГИ МОСУ, 1999. – С. 4–12.
6. Кузнецова Т. И. Педагогические основы личностного подхода в обучении студентов высших учебных заведений: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01, 13.00.08 / Кузнецова Татьяна Игоревна. – Б. ж., Б. г. – 418 с.
7. Ліннік О. О. Майбутній учител як суб'єкт педагогичної взаємодії: підготовка до співпраці з молодшими школами: монографія / О. О. Ліннік. – К.: Слово, 2014. – 304 с.
8. Ліннік О. О. Система підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / Ліннік Олена Олегівна. – Старобільськ, 2016. – 519 с.
9. Обухова И. А. Профессиональная подготовка педагога к формированию субъектной позиции школьника в системе гуманистического воспитания: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Обухова Ирина Александровна. – М., 2003. – 188 с.
10. Шилинов Е. Н. Теоретические основы гуманизации педагогического образования: автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 «Общая педагогика и история педагогики» / Е. Н. Шилинова. – М., 1991. – 32 с.

Ліннік Е.О.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ФОРМИРОВАНИЕ СУБЪЕКТНОЙ ПОЗИЦИИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Аннотация

В статье дано определение субъектности и субъектной позиции будущего педагога, называны личностные и профессиональные качества, образующие содержание его субъектности. Обосновано положение о необходимости обеспечения индивидуальной траектории развития для каждого студента для формирования его субъектной позиции, которое происходит в несколько этапов: автономная действие; объект взаимодействия; субъект субъект-объектного взаимодействия; субъект субъект-субъектного взаимодействия; организатор субъект-субъектного взаимодействия. Ведущая деятельность образует контекст для развития субъектной позиции: на первом этапе – общение, на втором – обучение, на третьем-четвертом – учебно-познавательная деятельность; на пятом – профессиональная деятельность. Индивидуальную траекторию развития обеспечивает предоставление студентам права выбора во всех видах деятельности на всех этапах становления субъектной позиции.

Ключевые слова: субъект, субъектность, субъектная позиция, будущий педагог, индивидуальная траектория развития, выбор, ответственность.

Linnik E.O.

Borys Grinchenko Kyiv University

THE GRADUAL FORMATION OF A SUBJECT POSITION OF THE FUTURE TEACHER

Summary

In this article the author defines subjectivity and the subject position of the future teacher, called the personal and professional qualities that have content of its subjectivity. The author justified position on the need for individual development trajectory for each student to form his subjective position, which takes place in several stages: the autonomous action; interaction of the object; the subject of the subject-object interaction; entity subject-subject interaction; organizer of subject-subject interaction. Leading the activity forms the context for the development of a subject position: the first stage – communication, the second – the training, the third and fourth – educational and cognitive activity; the fifth – professional activity. Individual development path provides giving students the right to choose in all the activities at all stages of formation of a subject position.

Keywords: subject, subjectivity, subject position, future teacher, the individual path of development, choice and responsibility.

НАШІ АВТОРИ

1. **Барна Христина Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти Мукачівського державного університету
2. **Беленська Ганна Володимирівна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
3. **Вертугіна Валентина Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
4. **Волинець Катерина Іванівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
5. **Волинець Юлія Олексandrівна** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
6. **Гаращенко Лариса Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
7. **Голота Наталія Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
8. **Данієлян Анаїт** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
9. **Іваненко Олена Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, проректор-декан факультету з підготовки юних абитурієнтів, майстер-класів та спецкурсів Київської дитячої Академії мистецтв
10. **Карнаухова Антоніна Валеріївна** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
11. **Коваленко Олена Володимирівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
12. **Козлітін Денис Олександрович** – магістр початкової освіти Київського університету імені Бориса Грінченка
13. **Кондратюк Світлана Григорівна** – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
14. **Лінник Олена Олегівна** – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
15. **Літіченко Олена Дмитрівна** – викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
16. **Мальцева Тетяна Юріївна** – аспірант Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
17. **Матющенко Ірина Іванівна** – спеціаліст дошкільної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка
18. **Машовець Марина Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, доцент, Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка
19. **Мельник Наталія Іванівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
20. **Новоселецька Ірина Едуардівна** – аспірант Київського університету імені Бориса Грінченка
21. **Половіна Олена Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
22. **Рейпольська Ольга Дмитрівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України
23. **Стаднік Надія Вікторівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
24. **Стаєнна Олена Олександровна** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
25. **Товкач Ірина Євгеніївна** – старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
26. **Ярич Оксана Ярославівна** – аспірант кафедри тифлопедагогіки, факультет корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

НОТАТКИ

Науковий журнал
«Молодий вчений»

№ 3.2 (43.2) березень, 2017 р.

Щомісячне видання

Коректор: В. Бабич

Дизайн: А. Юдашкіна

Комп'ютерна верстка: О. Данильченко

Контактна інформація редакції журналу.
Поштова адреса: 73005 Україна, м. Херсон,
а/с 20, Редакція журналу «Молодий вчений»

тел.: +38 (0552) 399 530

info@molodyvcheny.in.ua

www.molodyvcheny.in.ua

Підписано до друку 10.04.2017 р.

Формат 60x84/8.

Папір офсетний. Цифровий друк.

Ум.-друк. арк. 15,10. Тираж 100 прим.

Зам. 0417-53.

ТОВ «Видавничий дім «Гельветика»
73034, Україна, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.

ОСВІТА - СУТНІСТЬ ЧАСУ!

ISSN 2304-5809

9 772304 580908

2017

Медіа

(43)